

szekesztösi iroda  
Sepsi-Szentgyörgyön  
a ref. kollegium épületé-  
ben, hová  
a lap szellemi részét illető  
közlemények küldendők.

Kiadó hivatal:  
POLLÁK MÓR  
könyvnyomdája és könyv-  
kereskedése,  
hová a hirdetések és  
előfizetési pénzek  
bérmentesen intézendők.

# NEMERE.

Politikai, társadalmi, szépirodalmi és közgazdasági lap.

A „Háromszéki háziipar-egylet” és a „sepsi-szentgyörgyi önkéntes tűzoltó-egylet” hivatalos közlönye.

Megjelenik ezen lap heten  
kint kétszer:  
ostörtökön és vasár -p-:  
ELŐFIZETÉSI FELTÉTEK  
Helyben házhoz hordva, vagy  
vidékre postán küldve  
Egész évre . . . 6 frt — kr.  
Fél évre . . . 3 frt — kr.  
Negyedévre . . . 1 ft 50 kr.  
Hirdetmények díja:  
3 hasábsos petit-sorért, vagy  
annak helyéért 6 kr.  
Bélyegdíj külön 30 kr.  
Nyiltér sora 15 kr.

## Az iparosság kérdéséhez.

Sepsi-Sztgyörgy, június 14.  
III.

Azon örvendetes mozgalom, mely az ipar-  
fejlesztés és az iparos tanoncok oktatása tár-  
gyában épen a legfelső körökben megindult,  
kell, hogy mindenkinek lelkében a legszebb  
reményt ebbre sze fel iparunk jövőjére nézve.  
Hanem aztán kár lenne, ha itt is mint sok  
más dolognál csak a dictionknál, vagy a hír-  
lapi vélemény nyilvánításoknál maradnánk. Még  
szomorubb dolog lenne, ha az ipari szakisko-  
lák felállításánál a kormány elhamarkodná a  
dolgát, mint tette több rendű és rangú iskolák  
felállításánál s a végén be kellene látni, hogy  
a kiadott tőke korántsem hozza be azt a ka-  
matot, melyre előre számítottak. Iskolák feláll-  
ításánál a kormánynak uzsorásnak kell lenni,  
mennél nagyobb kamatot kell követelnie, mert  
célját csak ekkor érheti el.

A közelebből összehívott enquete tanács-  
kozásaira nézve csak nem minden lap meg-  
tette észrevételeit. Látszik, hogy sem egyik,  
sem a másik nem ismeri az iparos életet, vagy  
ha igen is, azt a fővárosi iparosok után ítéli  
meg. Elhiszem, hogy az enquete tagjai között  
voltak iparosok is, de mindenesetre olyanok, a  
kik egy vidéki mesterember viszonyait ép oly  
kevésbé ismerik, mint azon tanítványok, kik az  
iskolai életen kívül egyebet ismerni nem akar-  
nak. Mikor az állami népiskolák tantervet meg-  
készítették, akkor is azon gondolatban voltak,  
a tanterv készítő urak, hogy minden kis, föld-  
műveléssel foglalkozó falu Budapest, hol a gyer-  
mekek négy éves koruktól elkezdve különböző  
mesterek felügyelete alatt szakadatlanul tanu-  
lással foglalkoznak: készítettek azután egy  
olyan tantervet, melyet a tanító a kiszabott  
terjedelemben vagy nem taníthat el, vagy ha  
el is, de csak felületesen, a szegény tanuló  
pedig egészen beleszédül. Ebből következik  
aztán az, hogy ha gymnasiumba kerül vagy egy  
közúli, rendszeren unják a tanulást és nem rit-  
kán a felekezeti iskolák növendékei mögött ma-  
radnak.

Ügyelni kell tehát a kormánynak az ipari  
szakiskolák felállításánál arra, hogy előbb oly  
tantervöt képeztessen a kik képesek lesznek  
az elbők szabott feladatot megoldani, azután  
oly tantervet készíteni, mely felolelje a k  
városi iparosok érdekeit is, és az minden izé-  
ben keresztül vihető legyen. Ha azok, a kik e  
nemzeti ügy keresztül viteln munkálkodnak el-  
hamarkodják a dolgot, számot nem vetve sem  
az ország pénzügyi helyzetével sem az egye-  
sek érdekeivel: oly bünt követnek el, a me-  
lyet megbocsátani sohá sem lehet.

Fölmerült az enqueten azon kérdésis, hogy  
a felállítandó ipari szakiskolák költségeit ki  
hordozná. A vélemények oda irányultak, hogy  
első sorban a községek és maguk az iparosok  
azután a kormány fadéznek a kiadásokat. Ha  
az iskolai ügy így vitetnék keresztül az soha  
eredményre legalább a mostani viszonyok kö-  
zött nem vezetne, és a kormánynak előbb utóbb  
az így fenntartott iskolákat be kellene zárni.

Részemről nem is találok célra vezetőnek  
sok iparos iskola felállítását, legalább oly alak-  
ban nem, mint azt az enqueten beterveztett  
program kíváná. És nem is csodálkozom egye-  
lelül azon, hogy az iparosok naponként két-  
három órára nem eresztik tanoncaikat iskolába  
másfelől nem értek egyet a „Nemzeti Hirlap”  
azon véleményével, hogy a tanoncok 12-15  
éves koru kig iskolába járjanak több órán át,  
bármennyire szívesen fekszik is a nevelésügy.

Rég kimondott igazság az, hogy két urnak  
szolgálni nem lehet. Vajon mit gondolnak az  
intéző urak, hogy milyen iparos lesz abból  
szuster, lakatos vagy asztalos, a ki a mostani  
ipartörvény korszakában a helyett, hogy a mű-  
helyben munka után látna, iskolába jár magyar  
nyelvtant, vagy német grammatikát tanulni. Vaj-  
jon milyen mezei gazda lenne az, a ki a he-  
lyett, hogy a mezőn ülne s végezné gyakor-  
latilag a szántást, beülne egy tanterembe. hogy  
ott neki magyarázzák azt, hogy a gazdának  
most kellene szántani így meg így, vagy cseléd  
conventiót készíteni.

A mult számban kimondott nézeteimet a ta-  
noncok oktatására nézve most is fenntartom, s  
mídon előbb az ipari iskolákra nézve megjegy-  
seimet megtettem, korántsem azt akartam azzal  
mondani, hogy én azoknak nagy mennyiségben  
való felállítását pártolnám. Elyben egyetérték  
az enquet tagjaival, de a kivitel módozatait, is-  
merve a viszonyokat nem helyeselhetem.

Hajtsa végre a kormány azon törvényt a me-  
lyet az iparos tanoncokra hozott. Ügyeltessen  
arra, hogy egy mester se fogadjon fel oly tanon-  
cot, a ki a törvényszabta iskolákat el nem végezte.  
Ha nincs elég erőnye ezt végrehajtani, akkor épen  
ugy nem fog, vagy még kevésbé boldogulni a  
céba vett szakiskolák törvényének végrehajtásá-  
val, a mennyiben ez a mestertől több áldozatot  
kiván, a tanoncnak pedig több alkalmat nyújt ar-  
ra, hogy a műhelyt kerülje.

Nézetem, ismételve a már mondottakat o-  
lí irányul, hogy a tanonc végezzon felső népiskolát,  
de annak tanterve módosíttassék, faluhelyeken a  
népiskola 6 osztályának bevégezése is elég lenne  
a többi majd a tanonc társadalmi uton kipótolná.  
A hol alkalom nyílik a 4 algyimasialis osztály  
bevégezése után lépjen az iparos ténre, mint teszik  
is már sokan. Állítson az állam azután két, vagy  
három oly magasabb iparos tanintézetet, a mely-  
ben az ipar különböző ágaira tekintettel, tanu-  
helyek legyenek berendezve. Ha a tanoc az inasi  
évek lejárta után még három évig valamely mű-  
helybe dolgozott, lépjen ezen felsőbb tanintézetbe,  
a kinek erre módja nem volna, az mint jeleztem  
két évig legalább menjen külföldre, vagy honi  
mesterek műhelyébe dolgozni, a többi azután pó-  
tolja társadalmi uton. Ezt pedig úgy érné el, ha  
az ipartestületek erkölcsileg kényszerítenék magu-  
kat hetenként legalább kétszer összegyűlni s szak-  
avatott felolvasások után ismereteiket bővíteni.

Ezen tárgyra egyébiránt még vissza fo-  
gunk térni.

rza.

\* Az adók befizetése Magyarországon, — mint  
a „Frdbi”-nak jelentik — oly kedvezően alakul,  
hogy május havában a bevétel 800.000 frttal meg-  
haladta az előirányzatot és június havában is  
100.000 frtnyi bevételi többlet várható. Az állam-  
pénztár kedvező helyzete folytán és mivel a pénz-  
ügyminiszter szükségletei decemberig fedezve  
vannak, az aranyáradás konzorcium, mely külön-  
ben is már csak csekély készlet felett rendelkezik,  
felfüggesztette műveleit és azok az év vége előtt  
aligha fognak ismét megindittatni.

\* József főherceg, Gräff adlatust, báró Nyári  
kamarás, Pakor alezredes s még egy pár honvédt-  
iszt kísérteben e hó g-én érkezett Míros Vászár-  
helyre. Az indóháznál Bauer altábornagy, Ghycy  
és Henneberg honvéd főbarnokok, Mangesiuz ez-  
redes, Janki őrnagy fogadták Ő Fenségét a kato-  
naság részéről, míg a város nevében a polgármes-  
ter üdvözölte a magas vendéget, ki három napot  
szándékozik tölteni a városban. Az isteni gond-  
viselés áldja meg Ő Fensége lépteit!

Aleko basa és a porta közt még mindig foly-  
nak a magyarázatások. A Kelet Rumélia kor-  
mányzója igyekszik magát tisztázni a szltn te-

kintélyén elkövetett sértés miatt. A porta főleg a  
zászlókérdést veszi komolyan. Aleko basa pedig  
azzal mentegetőzik, hogy a nemzetközi bizottság  
határozta volt i szótöbbséggel a török zászló ki-  
tűzésének elhagyását, hogy eként a bolgárok iz-  
galma lecsöndesüljön. Konstantinápolyban azonban  
tagadják a nemzetközi bizottság jogát, hogy ily  
fontos elvi kérdést egyszerű többséggel döntsön  
el, miután a nagyhatalmak már előre megállapí-  
tották, hogy ily kérdéseknél a szavazatok egy-  
hangúsága szükséges. Anglia és Ausztria-Magyar-  
ország, melyeknek képviselői e szavazásnál kisebb-  
ségben maradtak, a porta felfogását támogatják.  
— A kelet-ruméliai kormány tagjait illetőleg Aleko  
basa „sajnálkozását” fejezte ki, hogy a porta meg-  
ütöközt azon, hogy a kormány tagjai csupa bol-  
gárok: Aleko basa bizonyítja, hogy a főbb ál-  
lomásokra csak a bolgárok közt talált alkalmas  
egyeneket, de a vidéki állomások betöltésénél fi-  
gyelemmel lesz a többi nemzetiségekre is, sőt már  
ki is nevezett három mohamedán kerületi főnököt.  
A porta egyelőre kénytelen lesz beérni e ma-  
gyarázatokkal s a helyzettel, melyet számára  
Oroszország teremtet.

A görög kérdés megoldásáról még mindig  
csak beszélnek, „eszméket cserésnek,” a nélkül,  
hogy komolyan hozzá fognáknak. A tervezett tár-  
gyalások vezetéséről a török részről Eszad bej  
nevezetett ki s párisi tudósítások szerint Wad-  
dington még mindig reméli, — hogy a nagykö-  
vetek bizalmas értekezlete sikerre vezet, sőt Jani-  
nát is megszerzi a görögöknek. De azon körülmény  
hogy az értekezlet nem lesz tulajdonképen hiva-  
tatos jellegű, hanem inkább csak jó tanácsot fog  
adni a vitázók feleiknek, lényegesen csökkenti a  
résztelt a portára nézve: illetékes körökben mag-  
vannak győződve, hogy Janina megmarad Török-  
országnak.

Oroszországban az ostromállapotot mindig  
ujabb meg újabb kerületekre terjesztik ki, de an-  
nak kevés nyoma mutatkozik hogy a katona  
uralommal mást, mint pillanatnyi csendet elérni  
tudnának. Mily nagyművű a félelem a felsőbb  
körökben, eléggé kitűnik a „Poll. Corr.” egy fél-  
hivatalos közleményéből, mely szerint „az orosz  
sajtó a felforgó viszonyok közt kénytelen elhall-  
gatni minden, az udvarra vonatkozó híreket, mert  
a rosszkaratu elemek tagadhatatlanul még min-  
dig létezvén, hazafias kötelesség titokban tartani  
előttük a cár uti terveit. Ez okból történt, hogy  
az orosz sajtó semmit sem tudot a cár berlini ut-  
jának elmaradásáról, valamint arról sem, hogy a  
cár június g-én Livádiából visszatér Zarszkoye-Sze-  
loba.” — Ez valóban megható viszony az uralkodó  
és nép közt. Nem kevésbé jellemző, hogy az  
orosz nép mind tömegesebben kezd kíváncsrolni,  
s nemcsak egyes családok, hanem egész községek  
elköltöznek messze keletre, az Ural vadonába,  
hol kevésbé vannak kitéve a kormány atyáskodó  
felügyeletének — Hogy azonban a kormány poli-  
tikája általában nem fog változni, annak elég bi-  
zonyossága a cár legújabb rendelete, mely szerint a  
most fölvet 300 millió rubelnyi kölcsönből 200  
millió a hadsereg újabb felszerelésére fordít-  
tandó.

## Egy újabb lépés a székely hazi ipar érdekeiben.

Hogy a székelység életrevalóságát, munkás-  
ságát és szorgalmát dicsérni és becsülni is tudták  
mindenhol, de már régi érdmünk, de hogy most  
az ipar különböző ágaiban is fejlődésnek akar in-  
dulni, ez egy oly kizárólagos érdmünk, melyet  
ha mi magunk nem kezdtünk volna ébreszténi  
és áldozattal is eredményre juttatni, nem beszél-  
hetne senki oly dicsőreleg a székesfehérvári kiál-  
lításn bemutatott cikkeinkről, melyet hallanunk  
oly jól esik nekünk.

És itt is bebizonyult a társulási, az egyesületi  
eszmének életrevalósága mely egyedül képes az  
„összetett erő” alapján sokat, gyakran nagyot te-  
remteni.

Ilyen társulat Háromszéken a „házi iparegy-  
let” ilyen a „székelyművelődési és közgazdasági  
egylet” az egész székelysége nézve, mely csekély  
anyagij erejével, de a központi választmány buzgó  
intézőivel élükön folyton munkálódik székelysé-  
günk jólétének fejlesztésén.

Egy ilyen lépés jelenben is a központi választ-  
mánynak egész terjedelmében alább közöl leirata

a vidéki választmányhoz, melyben is az egylet késznek nyilatkozik saját költségén egy fiút a váci kosárfonó tanműhelyben kiképezetni.

A kosárfonás nálunk divék, de csak nagyon egyszerű és régi kezdetleges minőségében, melyben már rég túlhaladtunk a világ, úgy hogy a házi szükségre használt csinosabb kosarat is más helyről hozzák be mihozzánk eladásra.

Kosár és kefékötési tanműhely állított volt fel a kézdívarhelyi felsőbb népiskolához, de annak is tanítója elhalálozott, s eredményt vajmi keveset tudott felmutatni. De nem is mutatható, mert a kosárfonás mesterségének jól betanításához mint a leirat is tanúsítja 3 év szükséges. Szükséges nem csak a fonásnak megtanulása, hanem meg annak is, hogy mely vosszfajtából, mily kosarat lehet fenni és amazokat miként tenyészítik s a vesszőt miként kell alkalmazni tenni stb. És ehhez idő kell s adassék is meg a kellő idő arra, hogy azután egy képzett szakembert nyerhessen házi iparunk.

De azután azon szakembernek is alkalmat kell nyújtanunk arra, hogy tanulmányait értékesítse, t. i., hogy műhelyt állíthasson és abba tanulókat kapjon, kik azután mint a mézhordó méhek, széthordják mindenfelé iparunknak tudományát, hogy majdan egy pár év múlva a hosszú, viharos teleknek unalmas óráit és gyakran nagy nyomorait egy hasznos háziipar munkája fogja rövidíteni.

De hogy ezen jövő beköszönhessen, gondoskodnunk kell most arról alkalomnyitával, hogy a kosárfonás megtanulására, arra alkalmas, tehetséges és mindenek felett hajlammal bíró tanuló küldessék fel. S miután felsőbb népiskoláink vannak épen arra hivatva, hogy iparosságra képezzenek tanulókat, ezért azoknak gondnokságai fel is hivatnak, hogy egy-egy tanulóat ajánljanak a vidéki választmányhoz, mely is azok közül kiválasztva a lehető legalkalmasabbat, azt telhetőleg azonnal utnak fogja indítani. A közérdek szempontjából közöltük ezt a nagyfontosságú lépést; a leirat pedig így hangzik:

Tisztelt vidéki választmány!

Egyesületünknek egyik főtevékenysége lévén a székely földön a házi ipart terjesztési és fejlesztési a központi választmány elhatározta, hogy mostantól kezdve három éven át három székely fiút a váci kosárfonó tanműhelyben a kosárfonás minden nemében kiképeztet, egyesületünk pénztára fizetvén a három növendékért az ellátási költséget, valamint az uti költséget iskész érettek fizetni: azt azonban óhajtaná a központi választmány, hogy ruházatokról (fejéreműt s ágyműt is belosztva) a három év alatt magok a növendékek, vagy azok szülei gondoskodjanak.

A növendékek életkora legalább 12, s legfennebb 19 év kell hogy legyen továbbá szükséges, hogy az elemi iskolai tantárgyakban, s különösen olvasás-írásban és számolásban jártassággal bírjanak.

Midőn a fennebbiekről a tisztelt vidéki választmányt értesítjük, egyszersmind tisztelettel felkérjük, hogy miután a központi választmány megállapítása szerint a kiküldendő három székely fiú egyikének Háromszék megyeinek kell lennie, szíveskedjék belátása szerinti uton és módon az irt célra egy alkalmas székely fiú kijelölését iránt lehető rövid idő alatt intézkedni s arról minket értesíteni. Az illető ifjúnak kijelölése és aztán feljövetele azért sürős, mert az említett tanműhelyben a tanév f. évi július 1-én már megkezdődik s jó lenne, ha ezen időre a három székely fiú is az intézetben elhelyezve lenne.

E tárgyban teendő választást, illetőleg javaslatát kérve és minél rövidebb idő alatt elvárva, hazafüli tisztelettel vagyunk a tisztelt vidéki választmánynak:

A székely mivelődési és közgazdasági egyesület központi választmányának Budapestén május hó 23-án 1879, tartott üléséből.

alázatos szolgálai

Hajós János,  
egyl. elnök.

Buzogány Áron,  
egyl. titkára.

## A brassói „Gazeta”-ból.

A „hazafias” bassó „Gazetta Transilvaniei” június 3-án kelt 42-ik számában ismét csak a magyarnyelv tankötelezettségéről szóló törvényekről vezércikket s következő épületes dolgokat ír: „Miután a törvények, a melyekkel a magyar nyelv, mint tanköteles tárgy behozott a mi népiskoláinkba, már évről évre emelgetett, kérdezzük, vajon a magyarországi és erdélyi román nép helyzete szenvedett-e az által valami változást? Azt hisszük e kérdés nem felesleges, hanem nagyon is szükséges, mert csakis úgy leszünk képesek hű képet formálni magunknak azon magatartásunkról, melyet a jövőben követnünk kell, hogyha a jelen helyzetet folytonos vizsgálódások tárgyává tesszük.

Olvasóinknak alkalmuk volt a tekintetbeni véleményünket régebben megismerhetni. A magyarnyelvről való törvények, a mely a múlt napokban nyert szentesítést, egy újabb gyűrűt képez azon hosszú láncban, melylyel nemzetiségünk lábait és kezét megkötötték hogy a haladásban egy lépést se tehessen előre. Ez az egész a mit a fennemlített kérdésre felelni lehet. Népünk hely-

zete ezen törvény által csakugyan változott a mennyiben egy néhány perccel sulyosabb lett.

De kérdészetnél most valaki, hogy miért csináltunk annyi oppositit, hogyha ezen törvény csak toldaléka az ellenünk hozott eddigi törvényeknek?

Könnyű volna erre is megfelelni. Az első és a legulsóbb csapást szenvedtük, mikor az unió törvény létrejött, ezt pedig követte a többi, a melyek által jogkörünk mnd inkább szűkebbre szorítottak. Következett azután egy szünet az ellenséges indulat törvényhozó testületben, a mely jól esett nekünk, mert kiheverhettük legalább a sok csapást. Némelyek azt remélték, hogy idővel a sok sebt be fog heggedni és a román nép helyzete jobbra forduland. Az ő reményeik a magyar törvényhozás azon intézkedéseire voltak alapítva, melyek hogyha gondnal alkalmaznának, még némi menhelyül szolgálhattak volna nemzetiségű fejlődésünknek. Azonban egyszerre elleneink föl-mélték kezüket, hogy reánk újabb csapást mérjenek. Nem volt-e természetes, hogy kiálltsunk s védjük magunkat az újabb merénylet ellen?

Ez ügynek azonban más oldala is van. A mi egyházi és iskolai autonómiánk az egész a mi jogaink hajótöréséből meg van. E törvény által azonban megtamadtatik és hatalmassan egyensúlyoztatik ezen autonómia. Legfőbb kötelességük volt főispánainknak, miszerint ennek megmentésére siessenek. Egyházunk fejei többé nem hallgathattak, midőn a fejse a lábuk alatt levő galyra irányoztatott. A nép megadta nekik az erkölcsi segítséget és hogyha mindezek dacára fáradozásai sikertelenek, ennek oka semmi összefüggésben nem áll magatartásukkal.

Igy tehát főispaink ezen legutóbbi aetioja a néptől elszigetelve nem maradt, mert a nép minden alakban nyilvánította ezen opposititval szemben való egyetértését, hanem azért mégis egy szűkebbre szabott actió maradt, a melynek az volt célja, hogy megvédjen egy új veszélytől, a mely az egyházi autonómiánkat fenyegette. A román nemzetiség azonban ennyivel meg nem elégszik, de kell, hogy minden erejét összpontosítsa, és hogy megkettőztetett kitartással harcoljon, míg minden állami, közéleti terén egyenjogositva nem leendő.

Ilyennek tekintjük mi a helyzetet most, midőn a magyar nyelv tankötelezettségéről szóló törvény érvénynyé emeltetett.

## A székelyföld a sz.-fehérvári kiállításon.

— A „Kelet” után. —

II.

A székely fehérvári háziiparkiallításnak egyik legfeltűnőbb részét kétségtelenül a hosszafalusi tanműhely faragványai képezik, melyeket már Kolozsvárt volt alkalma a nagy közönségnek ismerni. Minden elfogultság nélkül kimondhatjuk, hogy ilyen munka nincs több a kiállításon, habár ezzel még nincs az mondva, hogy a faragványok a tökéletesség legfelsőbb fokán állanak; még némi bizonytalanság, s a surlóiparnak gyakori használata vehető észre e tárgyakban s hogy mégis a legkitűnőbbek, az csak azt bizonyítja, miszerint a fával megáldott Magyarországon a faragászatnak lélekmentesítő szép mestersége, mint iparág nem létezik s így természetesen azok sem léteznek, a kik e téren nagyobb bravourt fejtenének ki. Tanítványoktól, pörgyermekektől azonban, a mint ezt sokszor elismertük, a hosszafalusi faragványok remekművek s búsze lehet rá tanítójuk.

Annál gyarlóbbak a kézdívarhelyi iskola készítményei, mi előttünk annyival megfoghatóbbak, mivel ez iskolának, egy szakmáját kitűnően értő tanítója van. A mit e tanműhely kiállított csak gunya a faragásnak s a mint már eddig kárba ment a rákölött 5 ezer forint; szeméret dobott pénz, a mit ezután kiadnak. Legokosabb volna a tanműhelyt vagy rögtön megszüntetni, vagy idején egy új tanerőt alkalmazni a régi helyébe. Epp ily kevéssé nyilatkozhatunk hízegőleg ezen iskolánál készített kosárkötő munkákról, Nem egyéb ez, mint a háziipar compromittálása a tanítványok és a közönség előtt egyaránt. Azok, a mint kilépnek az életbe, arról fognak meggyőződni, hogy tanulmányaiknak egy fillér hasznát sem vehetik, ez pedig az iparoktatás ellen fog kielni. Jobb semmit sem tanítani, ha nem lehet tökéletes és versenyképes, a mit előállítunk.

Az erdélyi részekből rendszeresen tanműhely kiállításaként még csak az erdélyrésziiparfejlesztő egylet marosludasi kákaforó és b-hunyadi gyermekjátékkészítő szaktanműhelyeinek készítményei szerepelnek, még pedig mind a két iparág egyetlen a kiállítás s ha az egyesület detailban is árusítaná készítményeit, több száz darabra menő szatyrat és gyermekjátékokat adhatott volna el.

Mint népiar, érdekesek a szudvarhelyi szőftések, talán a legértékesebb ily nemű kelmék nagy Kolozsavárt is szép keletnek örvendenek. Nagy hiányuk azonban a rut színezés, mire névze nem ajánlhatjuk eléggé a sz. udvarhelyieknek, hogy forduljanak fonalaikkal az államsegélyvel berendezett s-szentgyörgyi festődéhez, hol igen olcsón s a Székelyfehérvári kiállított minták tanúsága szerint nagyon szépen festetnek a fonalak. Az egész udvarhelyi szövészetre névze, mely a legnagyobb mértékben megérdemli a támogatást, magasztos hivatást lesz betöltendő a csak most alakult ud-

varhelyi iparfejlesztő egylet, a mely épen egy szövészeti műhely felállítását tűzte ki céljául.

Egy másik specialitása Székely Udvarhelynek az özv. Lakatos János által kiállított tapló tászkák, dohány-, szivartartók s egyéb csecsebecsek ritka csinynyal és izlésel kiállítva. Eddig a taplóból csak kalapok készítették no meg more patriót tűzet adtak a szűz dohánynak (azt mondják, a trafikot nem is tartja érdemesnek meggyújtani a tapló) de ez, a mi a kiállítás szerepel, már valóságos költészete s tapló iparnak. Meleg vasalóval ugyanis a vékonyra szelt tapló lapjai sötétben világosabban megbaráztatnak, ezekből pedig virágokat, leveleket vágnak ki s több színű darabokból, arany, ezüst, fonállal és gyöngyökkel egész virágcsokrok illesztetnek egybe, a melyek aztán egy szép sávot taplóból készült s piros selyemmel bélelt táskán pompáson veszik ki magukat s feltalálónőjének, kiváló izlését dicsérik. Egy egy ilyen táskának 2 frt az ára s a kiállításon egymásra vásárolják őket. Kár, hogy a tapló az ujjparág következtében nagyon kezd fogyni s a székely atyafiak már sokszor onnan felszápták az árát.

Ezekhez még csak a gr. Teleky Miksinó által Kendi-Lónáról beküldött gyönyörű párnacsap és asztalnémi himzéseket kell megemlítenünk, a melyeket talán porleányok himeztek, de a rajta levő izléses formák ismét szép tanúságai, hogy a népnek, a mint fonséges dalaiban, így egy az általa használt díszítésekben, a költészetnek egy szép titokzatos világa rejlik, a melyet némileg ismerni és becsülni csak most kezdenek a művelt emberek — s ezzel bemutatók az erdélyrészi háziipart a székesfehérvári kiállításon.

Bizony sokkal többet és még szerfölött érdekes dolgokat lehetett volna kiállítani, mert a mit felsorolánk, még korántsem képviseli az erdélyi háziipart.

## VIDEKI ÉLET

Zsigmon, 1879. június 8.

A pünkössti ünnepek másod napján egyesületünk a silány lábon álló pénztár gyarapítására a mlgt. br. Szentkereszty István ur kegyes engedélyéből cserésében majális rendezett s dacára a változó-kony időjárásnak öröndetes sikerre vezetett. Szép számú közönség jelent meg a majális helyén, kiket nagyobb részben nemis fő indulatuk utalt az alakuló és kezdettel küzködő egyszerű falusi fiatalokból álló önkéntes tűzoltók közé s lelkesítették a kezdet fáradaibaiban; nevezetesen Papoc közönsége, mely oly felkarolódást jelent meg ez egyszerű majálison, mi által képes lett egyesületünk lekötölni, s bebizonyítani a tűzoltó jelszavak igazságát:

„A tűzoltó hős, kinek legszebb bére és jutalma nem a tömeg dicsérete, hanem az önként felvállalt és hűségesen teljesített kötelesség magasatos tudata.”

S közösgyűnkben nem is remélt pártolótág jelent meg dacára a változó-kony időnek és jelentkezett a pártolási tagságra; valamint működő tagságra is 19 jelentkezőt kikről mind feltételezzük, hogy idézett tűzoltói jelszót — ha csak az iskolát nem hasztalan járták — fel fogni és követni tudni fogják.

A majális esti 8 óráig tartott, mikor a „Korona” című vendéglőbe vonulva, a mulatság éjfél 2 órákorig tartott.

Továbbá tiszteletünk kifejezése mellett soroljuk fel azon pártfogó urak és urasszonyok neveit, kik jelen majális alkalmával felül fizettek: tkt. Szöcs Boldizsár ur 3 frt, Székely Károly 60 kr, Domokos Károly 1 frt Fazakas Miklós 20 kr, Bartalis János 40 kr, Konc András 80 kr, Kovács János 20 kr. Vajna János 1 frt, Lázár József és neje 1 frt, Ilyés Lászlóné 50 kr, Lázár B. B. M. és Róza 1 frt, és így összesen felül fizettek 9 frt. 10 krt miért is fogadják a zágoni önkéntes tűzoltó egyesület nevében a jelszó értelmében lekötölezt indulatunkból származó hálás köszönetünket.

Es így a felülfizetés összegét hozzá számítva a rendes bevétel 68 frt 80 krhoz, teszen az összes bevétel 77 frt 90 krt, mely összegből kivonva a majálisra tett kiadás összegét 24 frt 81 krt, marad tiszta jövedelem 53 frt 9 krt.

Végül fogadjuk mlgt. br. Szentkereszty István ur a majális megtartására cserésében adott engedélyeért, valamint tkt. Szöcs Boldizsár ur a tánterem folytonos ingyenes áttengedéseért, mint pártoló tagok irányában leendő leghálásabb köszönet nyilváníatunkat.

Lázár Benedek,  
főparancsnok.

Csákány István,  
pénztárnok.

## SZINÉSZET.

K. Vasárhely, 1879. jun. 8.

Kedden (jun. 3.) a helybeli csizmadia ipartársulat zászlószentelési ünnepélyének emelésére dízel-előadásul adatott Jókai Mór drámai költeménye: „Hős Pálffy.” Csinos kis előadás volt; hanem a színészek minden igyekezete, melylyel a darabot érdekessé tenni törekedtek kárba vesztett; mert üres páholyok és padok előtt játszottak, csupán a karzat volt telve a maga közönségével. Az érdekes csizmadia társulattól is alig láttunk egy

pár egyént, pedig ezen előadással Sztupa ur öket tisztelte meg. A szinkörben a függöny legrövidülte után kezdetét vette a cizmadiák táncmulatsága; erről azonban nem szólhatunk, mert nem volt szerencsénk benne részt vehetni; annyit azonban sejtünk, hogy többen voltak, mint az előadón, s hogy virágos jövedvény nem volt hiány.

Engedje meg szerkesztő ur, hogy színi tudósítót tisztelettel eltérve, megemlékezzem e helyen magáról a cizmadiák zászlószórteléről is. Egyébütt már tétetett ugyan róla említés, de „bis repetita valent“, tehát nem árt, ha a dolgot a „Nemerő“-ben is kissé megszólaltatjuk. Azonban az egész ünnepély sorrendjét töröl-hegyre leírni fölöslegesnek tartván, csupán a legérdekesebbet mondjuk el. Ugyanis az ünnepély emeléséhez a „k.-vásárhelyi tanítói kör“ dalárdája is járult két szép alkalmi énekkel a társulat felhívására. Ez eddig rendben van; hanem az aztán már nincs rendben, hogy az érdemes társulat (mintegy hála fejében a tett szolgálatért) a szegbeverési aktusnál a tanítói kört mellőzte. Mindezt testület képviselve volt, csak ez nem. De ha már a tanítói kör mellőzött, tette is, nem volt volna szabad mellőzni az ipari felső népiskola tanítótestületét. Ipartársulat és ipariskola: testvérek; mindkettő az ipart műveli, csak hogy az egyik a yagi, a másik szellemi téren mozog. Valóban megfontolatlan volt tehát e testvértestület mellőzése, s az ünnepély rendezőjének, — mert tőle eredt — nem igen válik dicséretére. Eltekintve ettől, az ünnepély a szokásos módon elég rendben folyt le.

Csütörtökön (jun. 5.) „EGY KATONA TÖRTÉNETE“ négy felvonásos színmű adatott elég szép számú közönség előtt. A darab igen sikerültnek mondható. Leginkább kitűntek: Komáromy (Rendő János), Zádor Grézáné (Adrien), Sztupáné (Apátó a nevező inézetből), Kazalicky (tábornok) és Zádor Zoltán (Sabórán őrmester). A többiekre sem lehet azonban kifogás. Volt is kihívás és taps bőven, tehát mind a közönség, mind a színészek megelégedve távoztak a szinkörből.

Szombaton (junius 7.) L. Benkő Jolán jutalomjátékul adatott „EGY KÖNYVELŐ LÁNY“ Bittneről; életkép 3 szakaszban, dalokkal. Sem magával a darabbal, sem az előadással nem vagyunk megelégedve, és csodálkozunk, hogy Benkő Jolán ezt a vásári bódéba való komédiát választotta jutalomjátékul mi a bírálatnál sohasem tévesztjük szem elől, hogy vidéki vándor szintársulattal van dolgunk; azért igyekeznünk a lehető legszelídebben járni el és sokat elnézünk hanem ezáltal kénytelenek vagyunk minden ki-méletet félretéve, őszintén kijelenteni, hogy ezen előadás meg azt a csekélyszámú közönséget sem érdemelte meg, a melyet balvágná ez este a szinkörbe vezetett. Voltak ugyan olyanok is, a kiknek a darab tetszett, de mi nem az ő, hanem a művelt izlésű közönség véleményét tolmácsoljuk s ilyen szempontból írjuk a bírálatot. Mivel pedig — az igazat megvallva — mi e valóban jól szervezett társulatról mindig csak szépet és jót szeretnénk mondani, a legőszintébb jóakarattal ajánljuk Sztupa igazgató urnak, hogy az ilyen darabokat repertoirjából küsszöbölje ki, hiszen saját és társulatának jól felfogott érdeke is azt kívánja. Mint már fentebb is mondtuk, az előadással sem voltunk megelégedve. Nem tudjuk az üres padok han, olták e le a személyzetet, vagy pedig a darab természete hozta úgy magával, többnyire gyengén alakítottak, igazán csak játszottak; szinte látszott rajtuk, hogy oly munkát végeznek, a mely nem igen van inyókra. Csupán Öváryné (Eipeldauerne) és talán még Öváry (Malzer serfőző) voltak az egyedüliek, a kik bele találtak magukat szerepeikbe. Szathmáry (Flinsler írrok) az első jelenetben jó volt, hanem a későbbiekben a többiek hibája őrá is elragadt. Benkő Jolán sem volt olyan a címszerepben, mint minővel egyéb alkalmakkor magát mutatni szokta. Látszott rajta, hogy e szerep nem neki való. No de szóljunk valamit a rendezéséről is. Az ember nem tudta nevéss-e vagy boszankodik azokban a gyönyörűségecsokban, a miket a rendezőség a türelmes közönség hallrészénekének gyötrelmére helyezett. Bajos volna elhinni, hogy létezhesek olyan „vad dalegyet“ a földi kerekén, a melynek nek eszébe juthatna valaha ily eszeveszett tust produkálni.

Vasárnap (junius 8.) mintegy kárpótlásul a tegnapi darabért adatott Vahot Imre 3 felvonású népregeje, a „Bányarém“, meglehetősen közönség előtt. Miután tudósításom már úgy is hosszúra nyúlt, csak röviden jegyzem meg, hogy a darab élvezhető volt, s hogy a személyzet is igen jól viselte magát, mintha csak tegnapi gyarlóságát helyreütni iparkodott volna. Kiemeljük ezúttal Kiss Pistát (Lőrinc bányászlegény) kinek mind játéka, mind éneke sikerült volt, továbbá K. Nagy Rózát (Margit), Zádor Zoltánt (Günther bányagróf), Öváryné (Brigitta), Kazalicky (Vendelin) és Komáromit (Aknár). Ezúttal Komlóssyval is (Boleszláv bányamester) meg voltunk elégedve. A közönség gyakori tapsokban és kihívásokban adott kifejezést megelégedésének.

Pattantys.

## KÜLÖNFELÉK

— József főherceg Kolozsváron. A „M. P.“ írja: József főherceg hétón reggeli rendes vona-

ton utazott városunkon keresztül M.-Vásárhelyre. Az indóházán a hatóság részéről gr. Eszterházy Kálmán főispán, Minorich Károly főkapitány és helyettes polgármester, és két városi tanácsos, a közös hadsereg részéről: Timon alezredes, a csendőrség részéről Török ezredes fogadták. Ő fensége a szalonkocsiból kiszállva, az üdvözléseket barátságosan fogadta. az elindulásig elmult néhány perc alatt nyájasan társalgott, s midőn a vonat tovább indult, a szép számmal megjelent közönség eljénzését katonás köszöntéssel viszonzotta.

— Felhívás a székyi szövé nőkhöz. Zemplén-megyéből, Sátoralja-Ujhelyről vett felszólítás folytán, — hogy oda nyári férföltözésekre alkalmas „székely szöttek“ mintákat küldjek, mint-hogy onnan többek szándékának megrendelést tenni: van szerencsém felhívni Háromszék-megyéi szövéssel foglalkozó nőit, hogy a jó hírű eredeti székyi iparágban becsüléséről tanuskodó felszólításnak eleget teendő — sziveskedjenek férföltözésekre alkalmas, különösen keskeny sávokkal szötte szötteisekből e lapok szerkesztőségéhez lehető rövid idő alatt mintákat küldeni. Együttal sziveskedjenek a szövetek szélességét s azok árát folyó méterenként tudatni. Tisztelettel

Gyárfás Győző.

— A megyei főtanácsához figyelmű újból is felhívjuk a kézdívarshelyi faragászati iskolára. Ennek egy néhány cikke ki volt állítva a székesfehérvári kiállításon s mint mai közleményünkben látható, minden kritikán a ul állanak. Lapunkban már szelöltetve volt ez iskola s bár akkor kiméletesen szövtünk róla, de az illetők mégis észrevehették volna, hogy cikkei nem a nagy közönség elé valók. S miután csakugyan oly gyarmunkákat állítanak elő, nézetünk szerint vagy más tanítót kell oda alkalmazni, vagy más szakosztályal kell megoldani azon felsőnépiskolát, melynek derék tanítói ilyen művekkel (!) kompromittáltak a világ előtt. A kézdívarshelyi felsőnépiskola nem ilyen szakosztályt érdemel meg.

— A sepi-szentgyörgyi ipar tanuló vizsgája f. hó 15-én délután 2 órakor fog a felső népiskola helyiségében megtartatni, melyre úgy az iparos mesterek mint az érdeklődők tisztelettel meghívotnak.

— A szebeni postaigazgatóság, nem tudjuk, jó kedvben-e vagy multkori felszólalásunkra csak ugyan beküldött a minket illető postaváltozásokról közleményt. Úgy látszik azonban, hogy ezzel be kell érniük, mert az igazgatóság becses figyelmében inkább a széki lapok részeseinek: azokból szedgetjük ki az efféle közérdekű közleményeket: A zajzoni postahivatal működését folyó hó 15. ével ismét megkezdvén, ugyanaz naptól fogva a furdó évadtartamára, azaz folyó évi augusztus végeig Zajzon és Brassó közt naponta küldönc-kocsi postáját rendeztetik be, melylyel mindennemű levél és kocsi postai küldemények rendes továbbítás nyernek. A menetrend következő: Indulás Zajzomból este 6 órakor Érkezés Brassóba este 7 óra 30 perckor. Indulás Brassóból vissza reggel 6 órakor. Érkezés Zajzomba 7 óra 3 perckor. Mielenni közhiressé tétetik. Nagy-Szeben, 1879. június hó 8-án A magyar királyi postaigazgató. Follért.

A hosszafalusi műmetsző m. kir. állami felső népiskola 1879. tanévi zárvizsgáinak sorrendje: Jun. 17-én d. e. 8-9. Hit és erkölcslet: I. II. III. osztály. 9-10. Szám-és mértan I. II. 10-11. Szám és mértan III. 11-12. Vegytan, kézműtan: III. IV. d. u. 3-4. Magyar nyelvten: I. II. III. 4-5. Történet és alkotmánytan: II. III. 5-9. Irálytan, üzlet fogalom: III. IV. Junius 18. d. e. 8-9. Földrajz: I. II. 9-11. Természettan: I. II. III. 11-12. Könyvitel, gazdaságtan. III. IV. d. u. 3-4. Természettan II. III. 4-fél 5. Nemzetgazdaságtan IV. fél 5-től — 6. Ének I. II. III. IV. 5-5. Német nyelv és torna I-IV. A vizsgálatok folyama alatt a műfargványok, rajzok és mintázatok közzémlére ki leendnek téve, ezen vizsgákra a tanügy iránt érdeklődő közönséget tisztelettel meghívja az Igazgatóság.

— Székesfehérről jelentik a „P. L.“-nak: E hó 10-kén a látogatás ugyan kevésbé volt; népe, de annál előkelőbb a közönség. Ma egész sora az excellenciás uraknak és képviselőknek jelent meg. Tisza Kálmán miniszterelnök legnagyobb megelégedését fejezte ki a sikerült kiállítás fölött, s ezt Lederer Sándorral szemben is ismételte, kit gr. Zichy Jenő. mint a kiállítás legbuzgóbb előmozdítója mutatta be. A vendégek teljes meglepődéssel és a legbőve kedvvel utaztak vissza a fővárosba. Este a Ganz-écs sikerült elektrikusi világítását a város egy részében ismételte. — Mint a „Pesti Napló“-nak jelentik: Lederer Sándornak a fővárosi iparosok diszalbomb fognak átnyújtani azon érdemeinek elismerésül, melyeket buzgó fáradozásai által a kiállítás körül szerzett. — A hazai lapokból jövő héten kiállítást fognak rendezni. A kiállítás után e lapokat a nemzeti muzeumban fogják letenni.

— Székesfehérvári kiállítás hírei. Tisza Kálmán miniszterelnök meglátogatta a székesfehérvári kiállítást. A zonal a kiállítási térre indult és a gépeknél megkezdte a szemlét. A miniszterelnök behatóan szemlélte a mezőgazdasági gépeket. A budapesti kereskedelmi ifjak egylete

névében Herich elnök tegnap hivatalosan bejelentette az egylet kirándulását, mely honapra tervezve. Eddig 150-nél többen jelentkeztek a kirándulásban való részvételre. Gróf Zichy Edmund értesítette fiát, hogy a bécsi reichsrátok közül sokan készülnek a kiállítás tanulmányozására. Egy társaság Dumba vezetése mellett legközelebb elindul. Az olasz consul értesítette Zichyt, hogy olasz kereskedők részéről megbízást kapott, hogy hordó és dongafák beszerzésére nézve felvilágosítást adjon és kedvező forrásukat nevezze meg. E célból legközelebb ismét meglekinti a kiállítást, hogy főleg megbízói intencióikhoz képest a fapart tanulmányozza. A kiállítást sok előkelő vendég látogatta.

Kisborosnyóról a következő sorokat vettük: A kisborosnyói községi iskola növendékeit felszó litottam, hogy a szegedi árvízkarosultak javára adnának ők is valamit, legyen az bármi csekély. E felszólítás eredménye csak 75 kr. Nagyon csekély ez, tekintve a többi adakozásokat, de mivel csak egy néhány növendék adakozott — szük anyagi viszonyok között lévén a többi, — elégnék tartom. Fogadjon szíves jó indulatába t. szerkesztő ur s küldje e csekélységet is rendeltetése helyére, ez is enyhít azokon, kiknek semmijük sincsen. Az adakozók neveit is szükségesnek tartom ide leírni, hogy lássa t. szerkesztő ur azon növendékek neveit, im ezek: Joós Anna 10 kr. Nagy Irma 5 kr. Nagy András, Nagy József, Kis Ida, Kis Lujza, Álbú Biri, 5-5 kr. Sikés Mihály 4 kr. Buna András 3 kr. Kovács Róza 4 kr. Veres József 4 kr. Kocsis Mózes 3 kr. Kocsis Róza 4 kr. Pásztor Mária 4 kr. Bende Agnes 2 kr. Bende Mária 1 kr. Joós József 1 kr. Kocsis József 2 kr. Sikés Mária 1 kr. if. Sikés Mária 1 kr. Klemen Zsigá 1 kr. Összesen 75 kr. Szíves indatába ajánlom magam, hazafi szolgálja Mihályfalvi Károly k. tanító. (A 75 krt. átvettük és illetékes helyére juttattuk Szerk.)

— A fővárosi hírlapírók által Párisban a Figaró szerkesztőségéhez, mint a szombaton a párisi nagy operában Szeged javára tartott, fényes sikerű ünnepély rendezőjéhez, intenzedő köszönnő levél e hó 12-én iratott alá az Atheneum üléstermében. Az aláíráások száma 60-70, képviselve van majd minden budapesti lap. A levél szövegét Komócsi J. írta franciára Pyat Felix fordította. Az igen díszes kaligrafikus kiállítás Nyitrai Gyula, az első magyar biztosító-társulat tisztviselőjének műve, ki a tiszteletdíjat a szegediek javára ajánla fel. — A felirat gyönyörű albumban küldeték el, melyet Pozner K. díjtalanul ajánlott fel. Az album fehér bőrből készült, emaillozot: bronz sarkokkal, elől-szén a magyar címer van arany nyomattal, a hát-lapon koszoruban paizson e felirat: „Au Figaro.“ Az album belseje nehéz kék selyem s az egész kiállítás oly izléses, hogy a Posnergyárnak becsületére válik. Az album küldetett Párisba, a hol azt Zichy Mihály lesz szíves átadni.

Kis-Rápóton (Hunyadmegye) közelebről egy házba beüthött a villám és két házat lángborított s egy gyermek is áldozatul esett. Csakugyan ott az erdőn 52 juhott is agyonvert a villám. Felpesten is egy asszonyt agyonujtott. — Doboka község en egy ember viperamarás követ kezteben meghalt, más versió szerint a hamis tanuskodás büntetésétől félelmében a Csernába ölte magát.

— Gjilkosság és öngyilkosság. Tinnyen, mult hó 30-dikán d. u. 4 órakor borzasztó tragédia ment végbe. Az egykori Sétérk féle urház sebb napokat látott, elhagyatott udvara zárt kupui mögött. E ház a birtok egy részével együtt valami üres kölcsönöz kezére került, ki oda felügyelőjévé Telkiről valami Eibenschütz nevű szintén kölcsönvételek által tönkrement családod helyezett el felügyelőül. Vagyonuk elkallódása, az anyagi nyomorúság és a féltékenység regóta vizsályt folytatott a hat gyermekkel bíró házaspár közt. A férj saját vejeire is féltékeny volt. A főt mondt napon segélykiáltások hallatszóttak a zárt kapuk mögül s mire a segélyzők betörték a nót a kert bejáratánál vérebén, kiontott belekkel, nyakán, fején s teste egyéb részén több sebbel haldokolva találtak; a nyujtott segély azonban képessé tette még, hgy legalább a tényállásról felvilágosítással szolgálhatott. Maga a férj a kapuk zörgésére abbanhagyva mézszárló művét, eszeveszetten futott a prészázbá s abban ócska zsineggel felakasztotta magát. Bár idejekorán levágták, életre hozni már nem lehetett. Másnap már mind Mutnyátszky Ádám kir. járásbíró, min. Végh J. k. aljb. megjelent a helyszínen s az eset után 12 óra múlva szintén meghalt nőt is felboncoltatván fölvetett jegyzőkönyvük által az élet szomorujátékának egy újabb ismétlését constatálták. A Tinnyétől távolfekvő Ó-Budán székelő k. jbiroság gyors megjelenése teljes elismerést érdemel: de saját maguk a tinnyéket megrovását követeli azon tény, hogy nagy községükben mai napig sincsen szerződött s ez idő szerint egyáltalán semmiféle orvosok.

— Borzasztó mostoha. Londonban Guioit asszonyt halálra ítélték, mivel mostoha leányát, egy 8 éves gyermeket arra kényszerítette, hogy 16 gombostűt, két varrótűt s apró sódarabkákat a levesben megessen, a mitől az szörnyű kínok közt mult ki.

